CZU: 343.8 **https://doi.org/10.59295/rpijn2025.46**

CONCEPTUL ȘI ESENȚA PEDEPSEI PENALE

CIOBANU Igor,
Universitatea de Stat din Moldova,
doctor în drept, conferențiar universitar,
Departamentul Drept Penal al Facultății de Drept a Universității de Stat din Moldova
ORCID: 0000-0002-2569-5991

COTRUȚĂ Artur,
magistru în drept
ORCID: 0000-0003-4082-0356

NEGRUȚA Ana,
Universitatea de Stat din Moldova,
magistru în drept
ORCID: 0009-0006-2734-872X

SUMMARY

In the doctrine, it was found that „among the criminal institutions, criminal punishment and other criminal law sanctions occupy the most importarrent place within the criminal policy, because their correct application by the courts contributes to the realization of an effective criminal policy of the state". Mankind has been applying criminal punishment since ancient times. Over the course of history, several forms and categories of punishments have appeared, depending on the representations about the necessity and effectiveness of such measures of influence on criminals.

Keywords: criminal; law; repressive; sanctions; state authority.

În doctrină s-a constatat că ,,dintre instituțiile penale, pedeapsa penală și celelalte sancțiuni 1de drept penal ocupă locul cel mai important în cadrul politicii penale, deoarece aplicarea corectă a acestora de către instanțele de judecată contribuie la realizarea unei eficiente politici penale a statului" [5, p.9]. Omenirea aplică pedeapsa penală din cele mai vechi timpuri. Pe parcursul istoriei s-au perindat mai multe forme și categorii de pedepse, în funcție de reprezentările despre necesitatea și eficacitatea unor asemenea măsuri de influiență asupra criminalilor.

Pedeapsa, dreptul de a pedepsi, fiind una dintre cele mai controversate probleme, ca și problema existenței și cea a sensului vieții, frământă rațiunea umană de mii și mii de ani. Constatăm că dreptul de a pedepsi a evoluat de la o societate la alta în funcție

de evoluția vieții sociale. Prin urmare, caracterul pedepsei sau al dreptului de a pedepsi din fiecare epocă reflectă fizionomia epocii respective și, ca și criminalitatea, se află în dependență directă de structură socială, de particularitățile naționale și culturale ale acesteia.

În timpurile barbare copiii erau educați exclusiv prin bătaie, pedeapsa se reducea la aplicarea loviturilor cu palma, pumnul, nuiele etc. Spre regret, și astăzi se mai întâlnesc aceste mijloace primitive și morbide, însă pedagogia contemporană condamnă educarea copiilor prin bătaie. Pentru a avea un succes bine determinat societatea ar trebui să reacționeze nu atât împotriva răului care s-a produs deja, ci să tindă spre preîntâmpinarea răului care ar putea să se producă. Statul este în drept nu numai să pedepsească, dar este și obligat să prevină; deci, prevenirea crimei și pedepsirea acesteia au aceeași importanță pentru comunitate. Pe cât de înțelept va organiza societatea prevenirea și represiunea, pe atât de civilizată va fi ea considerate [7].

Suntem de acord cu autorii care susțin că pedeapsa (ca și infracțiunea, dreptul), este o categorie științifică utilizată pentru a releva un fenomen social distinct, care în esență este o negare și o dezaprobare a samavolniciei individului și care se manifestă prin aplicarea în numele legii a măsurilor de constrângere a persoanelor vinovate de săvârșirea unei fapte interzise de legea penală și are drept scop apărarea societății de atentate infracționale, prevenirea de noi infracțiuni, restabilirea ordinii de drept și a echității în societate[2, p. 21].

Pedeapsa este răul pe care puterea publică îl face învinuitului condamnat de justiție, fiindcă a comis una sau mai multe infracțiuni [14, p. 13]. Pedeapsa apare ca o revoltă a societății împotriva faptei socialmente periculoase.

Adevărul este că, chiar dacă legiuitorul își va concentra toată grija asupra educației, instrucțiunii și dreptății sociale și chiar dacă va completa opera sa făcând o evoluție spre asprimea pedepselor, totuși, niciodată omenirea nu va ajunge la stârpirea desăvârșită a infracțiunilor, fiindcă acest lucru este un ideal, perfecțiune care nu îi este dat omenirii s-o ajungă vreodată[10, p. 73].

Referindu-se la pedeapsa penală, profesorul român C. Bulai atenționează că aceasta capătă un rol tot mai însemnat dacă la elaborarea și aplicarea ei se sancționează în mod diferențiat, prevăzându-se limite minime și maxime proporționale cu pericolul social al infracțiunilor, și dacă pedepsele concrete aplicate de instanțe reprezintă echivalentul real al gravității faptei săvârșite și ale vinovăției făptuitorului.

Pentru a clarifica întrebarea despre noțiunea (definiția) pedepsei și scopurile ei, trebuie de luat cunoștință cu istoria acestei întrebări.

În înțelesul cotidian, pedeapsa – efectul asupra persoanei ca rezultat al comportării sale incorecte, ilicite și amorală. Se consideră că dacă persoana a încălcat o normă morală, atunci el se expune răspunderii morale, și astfel pedepsei morale. Dar dacă el a săvârșit o infracțiune, atunci el trebuie să suporte anumite consecințe nedorite, caracterul cărora depinde de aceea ce infracțiune a comis [16, p. 189].

Prin firea sa, omul este predispus la acțiune, pe lîngă faptul că însăși nevoile cotidiene îl silesc în mod natural să acționeze pentru a-și obține cele necesare supraviețuirii. În cadrul acestui proces, acțiunile unor membri ai societății cu acțiunile oamenilor ajung în mod firesc să se intereseze fie armonizându-se, fie intrând în conflict acțiunile unor membri ai societății cu acțiunile celorlalți membri; în această din urmă situație este posibil ca acțiunea unui membru al societății să apară ca neconvenabilă, vătămând sau punând în pericol interesele celorlalți membri ai grupului social, fie că aceste interese aparțin tuturor, fie că aparțin unor membri în particular [8, p. 194].

Pedeapsa constituie și ea o formă de reacție la faptele antisociale. Această concluzie a fost desprinsă nu numai de penaliști, dar și de filosofi (există o filosofie a pedepsei așa cum există și o știință despre pedeapsă - penologia). Din cele mai vechi timpuri, pedeapsa, care desemna deopotrivă sancțiunea care se aplica în penologia savârșirii de infracțiuni cât și sancțiunile de natură disciplinară, administrativă, fiscală, etică, religioasă etc., a reprezentat o ripostă brutală a societății împotriva aceluia care a înlăturat legea statului ori prescripțiile morale, religioase ale timpului. Fie că noțiunea de pedeapsă este strâns legată de pedeapsă, diferențiată după multiplele criterii pe care le prevedeau canoanele bisericești, se urmărea îndreptarea celor care au greșit (nu moartea păcătosului, ci îndreptarea lui), pedeapsa a fost considerată întotdeauna ca un rău, ca o suferință prin care societatea reacționa împotriva faptelor neconvenabile grupului social [14, p. 12]. Carrara scria că pedeapsa este „răul pe care în conformitate cu legile statului, magistratul îl aplică acelora ce sunt, cu formele cuvenite, recunoscuți vinovați de o infracțiune” [3, p. 142]. Mommsem arată că pedeapsa este „răul pe care îl aplică statul celui care a înfrânt prescripțiunea sa”, iar G. Vidal preciza că pedeapsa este „răul făcut în numele societății și în executarea unei condamnațiuni judecătorești autorilor unei infracțiuni, culpabile și responsabile de această infracțiune” [15, p. 556]. Răul conținut de pedeapsă reprezintă, așadar, o

formă de agresiune defensivă, benignă, organizată de societate împotriva acelor membri care aduc atingere celor mai importante valori sociale [6, p. 83].

Pedeapsa penală, scopurile ei și sistema pedepselor au un caracter istoric. La diferite etape de dezvoltare a unei societăți, sistemul pedepselor suferă modificări. Pentru a înțelege rolul pedepsei în dreptul penal trebuie de analizat cît pedeapsa, atît și infracțiunea ca pe niște fenomene istorice de la apariția și dezvoltarea lor. Pedeapsa – este mijlocul în mâinile statului care este reprezentantul, în principiu, al majorității, mijlocul care servește în lupta cu acțiunile periculoase pentru majoritatea aceasta – cu infracțiunea.

În societatea noastră, pedeapsa nu are scopuri de răzbunare și pedepsire fizică nu sunt permise ca pedepsele să aibă ca funcție pricinuirea suferințelor fizice și înjosirea cinstei și demnității persoanei.

Codul Penal al Republicii Moldova în art. 61 alin. 1 conține noțiunea de pedeapsă penală care este: „o măsură de constrângere statală și un mijloc de corectare și reeducare a condamnatului ce se aplică de instanțele de judecată, în numele legii, persoanelor care au săvârșit infracțiuni, cauzând anumite lipsuri și restricții drepturilor lor” [4].

Rezultă că, pedeapsa trebuie să posede un șir de calități. Ea trebuie să fie: dreaptă; proporțională cu infracțiunea; elastică și divizibilă; personală; egală pentru toți; reparabilă; moralizatoare; efectivă; publică; sigură; să nu ofenseze bunele moravuri. Astfel, dintre instituțiile penale, pedeapsa penală și celelalte sancțiuni de drept penal ocupă locul cel mai important în cadrul politicii penale, deoarece aplicarea corectă a acestora de către instanțele de judecată contribuie la realizarea unei eficiente politici penale a statului [5, p. 9].

Statul nu poate continua activitatea fără a supraveghea rezultatele activității societății. Consecințele activității umane, fie pozitive sau negative, prezintă un temei obiectiv a responsabilității persoanei în fața societății.

Acest aspect al responsabilității se exprimă ca obiectiv al esenței din care reiese obligațiunile corespunzătoare ale subiectului în societate. În dreptul penal aceste obligațiuni impune niște limitări și cerințe de a respecta legislația în vigoare. În planul retrospectiv al răspunderii este reacția societății, a colectivului, sau a persoanei individuale asupra activităților sociale negative (încălcarea normelor sociale) sau la neaprobarea de către vinovat a cerințelor așteptate de către societate.

Aspectul subiectiv al retroactivității – constă în stabilirea, în psihicul infractorului simțul de rușine, față de cei din jur, mustrarea conștiinței, din cauza infracțiunii comise (comportării ilicite), retrăirii în legătură cu aprecierea socială în aplicarea pedepsei.

În teoria și practica legislativă au existat cazuri când se folosea același înțeles pentru noțiunile „de răspundere penală" și „pedeapsa penală", ceea ce este o greșeală.

Dar au existat și unii autori care s-au străduit să interpreteze în mod separat aceste două noțiuni, încercând să iasă din ramele schemelor tradiționale și în rezultat au definit răspunderea penală ca un institut independent și desinestătător, în legislația juridico-penală, și anume dându-i întâietatea în raport cu pedeapsa [17, p. 45].

După C.F.Filipov, răspunderea penală și pedeapsa penală prezintă înțelesuri diferite și nu identice. Răspunderea penală este un element de bază care conține o condamnare a vinovatului din partea statului. N.I.Beleaev a susținut viziunea lui C.F. Filipov, având însă și unele observații critice. Ambii autori au menționat că conținutul răspunderii penale nu corespunde cu a pedepsei, ci se află într-o relație de subordonare între ele. Răspunderea penală este prima și independentă de pedeapsa penală, care o succede și este dependentă de prima. Răspunderea penală cuprinde în ea pedeapsa. Pedeapsa penală este un element absolut necesar răspunderii penale, ultima fiind primară, și nu depinde de pedeapsă, dar poate fi și fără ea.

Eficacitatea acțiunilor de corectare și reeducare, precum și de prevenire în activitatea instanțelor de judecată în cercetarea cauzelor penale depinde mult de aprecierea temeinică a societății date acțiunilor săvârșite și învinuitului.

Noțiunea pedepsei penale în legislația sovietică a fost expusă în (Руководящее начало 1919), unde se spunea că „pedepsele – sunt acele măsuri de influență întâmpinătoare, prin intermediul cărora puterea asigură starea stabilită a relațiilor sociale de către cei ce încalcă (infractori)."

Unii autori spun că în evoluția sistemului sancționator penal, preocupat mereu de perfecționare, sunt cunoscute trei categorii de sancțiuni de drept penal:

- pedepse;
- măsuri educative;
- măsuri de siguranță.

Interesându-ne mai mult pedepsele, putem spune că este cea mai importantă categorie de sancțiuni de drept penal. Ele sunt sancțiuni coercitive cu caracter privativ-represiv, ce se aplică infractorilor și care pot viza persoana acestora și

atributele ei esențiale, cum ar fi: viața, libertatea, bunurile, drepturile cetățenești, având drept scop apărarea societății împotriva infracțiunilor și prevenirea comiterii altor infracțiuni.

Măsurile educative – sunt sancțiuni de corecție limitată, vizând numai îngrădiri ale libertății, lipsite de caracter represiv, având funcție exclusiv educativă, aplicabile de obicei minorilor [13, p. 192].

Măsurile de siguranță se aplică pentru a înlătura o stare de pericol și a preîntîmpina săvârșirea de noi infracțiuni [11, p. 218]. Ele sunt destinate combaterii anumitor stări de pericol social care au contribuit și ar mai putea contribui la săvârșirea unor fapte prevăzute de legea penală. Stările de pericol care atrag luarea de măsuri de siguranță sunt anume prevăzute de legea penală.

Pedepsele și măsurile de siguranță au o serie de trăsături comune:

- ambele fiind sancțiuni de drept penal sunt măsuri de constrângere care atrag fie lipsirea de libertate, fie restrângerea unor drepturi ale făptuitorului;
- atât pedepsele, cât și măsurile de siguranță se aplică numai după săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală;
- ambele fiind prevăzute de legea penală, aplicarea lor se face în cadrul principiului strict al legalității de către autoritatea judecătorească;
- în sfârșit, prin luarea măsurilor de siguranță, ca și prin aplicarea pedepselor, se urmărește același scop: apărarea societății împotriva săvârșirii faptelor prevăzute de legea penală, chiar dacă pedepsele intervin în primul rând pentru a reprima și numai în al doilea rând pentru a preveni, în timp ce măsurile de siguranță au un rol în exclusivitate preventiv.

Literatura juridică apreciază măsura de siguranță ca fiind o sancțiune care acoperă anumite lacune ale pedepsei tradiționale și care a găsit pentru delincvenții anormali o soluție pe care principiile clasice nu o puteau oferi [12, p. 85].

Totodată, între pedepse și măsuri de siguranță există numeroase deosebiri, care necesită a fi menționate:

- pedepsele au un caracter aflictiv-retributiv care se realizează prin modul cum este concepută și organizată executarea acestor sancțiuni. Măsurile de siguranță nu au caracter retributiv, ele fiind luate în scop exclusiv preventiv, în vederea înlăturării unei stări de pericol și preîntîmpinării săvârșirii faptelor prevăzute de legea penală;
- prin aplicarea pedepselor se realizează o acțiune de prevenire generală,

urmare a efectului intimidant al pedepsei. Măsurile de siguranță fiind lipsite de orice efect intimidant nu realizează decât o prevenție specială;

- esența pedepsei este de a interveni postdelictum, pe când măsura de siguranță este concepută antedelictum; [1, p. 529]
- pedeapsa este determinată de judecător ținând cont de criteriile de individualizare, printre care și gravitatea infracțiunii, astfel încât cu cât mai gravă este infracțiunea cu atât mai aspră este pedeapsa. Însă, măsura de siguranță nu are atitudine față de gravitatea infracțiunii – ea trebuie raportată la personalitatea delincventului;
- natura și durata pedepsei este fixată din start în lege, pe când măsura de siguranță variază în dependență de tipul stării de pericol și existența acesteia;
- în timp ce pedepsele atrag, după exercitarea lor, anumite consecințe juridice și morale, măsurile de siguranță nu atrag nici o consecință după ce starea de pericol a făptuitorului a încetat;
- în cazul pedepselor, când de la săâîrșirea infracțiunii până la judecarea cauzei au intervenit una sau mai multe legi penale, se aplică legea cea mai favorabilă. În ceea ce privește măsurile de siguranță, legea care prevede aceste sancțiuni de drept penal se aplică și infracțiunilor care nu au fost definitiv judecate până la data intrării în vigoare a legii noi. Prin urmare, măsurile de siguranță au caracter retroactiv în sensul că se aplică legea din momentul judecării făptuitorului;
- în cazul concursului de infracțiuni, pedepsele principale se contopesc indiferent dacă faptele au fost judecate concomitent sau succesiv. Dacă făptuitorul prezintă stări de pericol diferite, se pot lua mai multe măsuri de siguranță, corespunzătoare stărilor de pericol pe care acesta le prezintă;
- în cazul suspendării încetării pedepsei, pedeapsa principală nu se va executa un interval de timp stabilit de lege, după care condamnatul se consideră reabilitat de drept dacă nu a intervenit vreuna din cauzele de revocare sau anulare a suspendării. Măsurile de siguranță urmează a fi executate pe perioada suspendării;
- amnistia stinge incriminarea, iar dacă a intervenit după condamnare, stinge și executarea pedepsei; grațierea stinge integral sau în parte executarea pedepsei. Amnistia și grațierea nu au însă efecte asupra măsurilor de siguranță, acestea având drept scop preîntîmpinarea săvârșirii faptelor prevăzute de legea penală;
- prescripția înlătură executarea pedepsei prin trecerea unui termen stabilit

de lege în raport cu pedeapsa pronunțată. Măsurile de siguranță nu se prescriu, întrucât nu au caracter retributiv, ci sunt determinate de o anumită stare de pericol;

- reabilitarea stinge decăderile și interdicțiile ce decurg din executarea pedepsei. Reabilitarea nu are efecte asupra măsurilor de siguranță, întrucât executarea acesteia nu atrage incapacități sau interdicții.

În ciuda acestor criterii distinctive, frontiera dintre aceste două tipuri de sancțiuni de drept penal nu este într-atât de clară. În acest context, legile multor state tratează în mod diferit natura preventivă sau de constrângere a unor sancțiuni. Astfel, expulzarea sau confiscarea specială fiind incluse la măsuri de siguranță în C.pen.al RM sau C.pen. român; ele sunt privite ca pedepse complementare în legea penală a Chinei. Codul penal francez, în genere nu face distincție între pedepse și măsuri de siguranță, ambele fiind denumite sancțiuni.

Faptul că pedeapsa este orientată spre viitor și că cel puțin una din funcțiile ei majore este de a preveni, constituie de veacuri, una din justificările curente ale dreptului de a pedepsi. Dar, diferența constă în faptul că efectul preventiv așteptat ca urmare a pedepsei și a ostentației acesteia, exesul ei tinde să devină principiul economiei sale ca măsura justelor ei proporții.

Pentru a înțelege pedeapsa e bine să ne amintim cele șase reguli de bază pe care se sprijină și anume:

- regula cantității minimale, pentru ca pedeapsa să producă efectul așteptat, e de ajuns ca răul pe care îl produce, să depășească binele pe care vinovatul l-a obținut de pe urma crimei;

- regula identității suficiente, pedeapsa nu acționează deci asupra corpului, ci asupra reprezentării;

- regula efectelor laterale, pedeapsa trebuie să aibă efectele cele mai puternice asupra celor ce nu au comis greșeli; la limită dacă ne-am putea asigura că vinovatul n-o mai poate lua de la capăt, ar fi suficient să-i facem pe ceilalți să creadă că respectivul a fost pedepsit;

- regula deplinei certitudini, reprezintă ideea unei pedepse determinate cu inconvenientele care decurg din ea, iar legatura dintre crimă și pedeapsă trebuie să apară ca necesară. Decât să imităm astfel vechiul sistem și să fim mai severi, e nevoie să fim mai vigilenți;

- regula adevărului comun, adevarul juridic trebuie sa fie același cu adevarul

comun, iar soluțiile instanțelor trebuie să pară tuturor ca legitime, iar legile să fie omogene cu simțul comun;

- regula specificării optime, determină faptul că pedeapsa pentru toți e la fel dar nu are aceeași forță pentru toată lumea. Pedeapsa trebuie să împiedice recidiva și să țină seama de natura profundă a criminalului, de gradul prezumabil de răutate și de calitatea intrinsecă a voinței acesteia.

Ca rezultantă a regulilor pedepsei ar fi că multe persoane ispășesc fărădelegile săvârșite, în inchisoare. Ele se află acolo ca sancționați și nu pentru sancțiuni, pedeapsa constând în pierderea libertății. La toate acestea se mai adaugă și condițiile din închisoare care nu ar trebui folosite ca o sancțiune în plus, reamintindu-se totodată că, „trebuie să pedepsim exact atât cât să împiedicăm".

La nivelul societății a impiedica o crima și a o pedepsi, a devenit o artă a efectelor și calculelor economice. Conotațiile social-economice care i s-au atribuit pedepsei de-a lungul timpului au ajuns până la punctul în care totul se rezumă la calcule economice. La nivelul societății calculul se face având în vedere: Ce costă mai mult sau mai puțin societatea? Nepedepsirea infractorului ori prinderea acestuia și pedepsirea. Iar la nivelul individului calculul se face astfel: care sunt avantajele de pe urma săvârșirii infracțiunii și care sunt dezavantajele adică pedeapsa care riscă să o primească? posibilitatea de a fi prins, posibilitatea de a fi gasit vinovat și condamnat.

Codul penal al Republicii Moldova, în articolul 61, definește pedeapsa ca fiind o constrângere statală și un mijloc de corectare și reeducare a condamnatului ce se aplică de instanțele de judecată, în numele legii, persoanelor care au săvârșit infracțiuni, cauzând anumite lipsuri și restricții drepturilor lor. Însă, o astefel de interpretare a noțiunii de pedeapsă este destul de abstractă, difuză și chiar incorectă. În conținutul acestei noțiuni nu găsim răspuns la întrebarea de bază: *ce reprezintă conceptul și esența pedepsei penale?* Urmând logica legiuitorului, putem răspunde că aceasta este lipsirea persoanei vinovate de anumite drepturi și libertăți sau restrângerea acestora. Dar aceasta nu este altceva decât conținutul și una dintre caracteristicile obligatorii, dar nu unice, ale pedepsei. Orice scopuri s-ar urmări prin aplicarea pedepsei, asupra cărora ne vom opri la momentul potrivit, nu se poate trece cu vederea că pentru realizarea acestora statul nu are la dispoziție un alt mijloc (când este vorba de ocrotirea valorilor sociale fundamentale împotriva unor fapte periculoase) decât acest instrument carc este pedeapsa și care prin natura sa are

caracter aflictiv [9, p.8-10]. Adică, produce o suferință, chiar atunci când se aplică spre binele condamnatului, deoarece tot ceea ce este impus unei persoane apare ca o silnicie, chiar dacă n-ar exista nici un exces, nici o depășire în modul de aplicare și executare a pedepsei. Cerința biblică de a răsplăti răul cu binele este înfăptuită de societate, dar nu în mod direct, ci indirect, prin pedeapsă fiind apărate valorile sociale fundamentale ale conviețuirii sociale, indirect acest bine se răsfrânge și asupra celor condamnați. A înlătura caracterul aflictiv al pedepsei ar fi o utopie, o negare a realității. Infracțiunea fiind o violare a ordinii juridice, cauză a tulburării, a neliniștii, a amenințării provocate în sânul societății, reacția socială nu poate să nu aibă caracter represiv chiar dacă măsurile represive vor trebui alese și organizate în așa fel încât alături de rolul lor represiv să funcționeze și cu rol preventive [9, p. 21-22].

Cercetătorii utilizează noțiunea de răspundere penală în cele mai diverse semnificații: drept consecință juridică a infracțiunii (pedeapsă pentru fapta săvârșită); ca metodă a răspunderii penale; ca mijloc (intrument, măsură) de influiență juridico-penală asupra persoanei vinovate de săvârșire a faptei; ca mijloc (instrument, măsură) de combatere a fenomenului infracțional; ca pedeapsă (răsplată) aplicată celui vinovat pentru cele săvârșite; ca formă (măsură) a constrângerii de stat aplicată în raport cu persoana vinovată; ca durere (deposedare, suferință), o oarecare daună, provocată persoanei vinovate în săvârșirea infracțiunii, în conformitate cu sentința judecătorească, etc. Esența, însă (categorie filosofică), determină conținutul intern al obiectului, exprimându-se în unitatea tuturor diversităților de calități și relații de care dispune aceasta.

Prin urmare, toate pedepsele sunt generatoare de suferință, consecințe mai evidente în cazul pedepselor privative de libertate, fără să lipsească, însă, nici în cazul pedepselor pecuniare sau al pedepselor privative de drepturi, deoarece lipsirea forțată a celui condamnat de o parte din mijloacele patrimoniale ori de exercițiul unora din drepturile sale este, fără îndoială, de natură să-i producă o suferință [10, p. 22].

BIBLIOGRAFIE:

1. BOTNARU, S., ŞAVGA, A., GROSU, V., GRAMA, M. Drept penal, partea generală, vol. I, Cartier, Chişinău, 2005, p. 624.

2. BUJOR, V. Referințe asupra noțiunii, scopului, funcțiilor și sistemului pedepsei. În: Conferința științifico- practică internațională cu genericul ,, Pedeapsa

ca formă a răspunderii juridice și rolul ei în societatea de tranziție", 14.02.2002, Chișinău 2002, p. 19-21.

3. CARRARA F., "Programa del Corso di diritto Criminale.", Ed. Firenze, paragraful 696, Cours nr. 196, 1897, p. 663.

4. Codul Penal al Republicii Moldova, Legea nr. 985-XV din 18 aprilie 2002, în vigoare de la 12 iunie 2003.

5. DANEȘ, ȘT. PAPADOPOL, V. Idividualizarea judiciară a pedepselor, Ediția a II-a, București, Editura juridică, 1985, p. 507.

6. DIACONU GH., Pedeapsa în dreptul penal, București, Editura «Lumina Lex», 2001, p. 199.

7. DOLEA, I. Probleme și perspective privind alternativele detenției, aprobat la 24.06.2024. Disponibil: www.irp.md.

8. DONGOROZ, V. Tratat. Explicații teoretice ale Codului penal român, vol. I, București. Editura Academiei, 1970, p. 118.

9. DONGOROZ, V. şi colab. Explicaţii teoretice ale Codului penal român, voi. II, Bucureşti, Editura Academiei, 1970, p. 122.

10. GRAUR, I. Probleme conceptuale privind răspunderea juridică ca formă a răspunderii sociale. În: Revista Națională de Drept, Chișinău 2006.

11. OANCEA, I. Drept penal. Partea Generală. – Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică, 1971, p. 164.

12. SIMA, C. Măsurile de siguranţă în dreptul penal contemporan. – Bucureşti: ALL BECK, 1999, p. 224.

13. STĂNOIU, R.M. şi colectiv, Drept penal. Partea generală. – Bucureşti: Hyperion, 1992.

14. TANOVICEANU, I, Tratat de procedură penală, București, 1927, p. 220.

15. VIDAL, G. Cours de droit criminel et de science penitenciare, Paris, 1935, p. 112.

16. ВЕТРОВ, Н.И., ЛЯПУНОВ, Ю.И. Уголовное право, Ч. об., Ч. особ., Учебник, Москва, 2001, с. 638.

17. ОСИПОВ, П.П. Теоретические основы построения и применения уголовно-правовых санкций, Ленинград, 1976, с. 135.